

ALMANYALI MÜSLÜMANLAR İÇİN BİR FIRSAT OLARAK COVID-19

Dr. İsmail H. Yavuzcan

TIGA BRIEFING Tem 2020/6

KÜRESEL VE BÖLGESEL
ÇALIŞMALAR MERKEZİ

Necmettin Erbakan University Press
TIGA Briefing Series/06

Editörler

Dr. Gökhan BOZBAŞ
Abdulsamet BAYRAM

Yazar

Dr. İsmail H. Yavuzcan

Grafik Dizayn

Büşra UYAR
Muhammed Sami TEKİN
Mustafa ALTINTEPE
Nurullah GÜNER

e-ISBN

978-605-4988-59-4

Necmettin Erbakan University Press

Yaka Mah. Yeni Meram Cad. Hasım Halife

Sok. No: 11/1 Meram / Konya/ TURKEY

0332 221 0 575 - www.neuyayin.com

July, 2020

** All rights of this piece are reserved to Necmettin Erbakan University. No part of this piece may be scanned, uploaded, reproduced, distributed, or transmitted in any form or by any means whatsoever without written permission from the author.*

** All responsibility of the information and comments contained in this piece belong to the author.*

Bu eser Creative Commons Atf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

İçerik

Almanya'nın İrkçılık Sorunu.....	3
Diaspora Mı, Vatan Mı?	4
Almanyalı Müslümanlar Ne Yapmalı	6
Yeni Nesil Almanya Müslümanları Umut Verici	7
Korona İlahi Bir Fırsat Olabilir mi?	8
Korona Sürecinde Cemaatlerin Rolü	9

**ALMANYALI MÜSLÜMANLAR İÇİN
BİR FIRSAT OLARAK COVID-19**

Almanya'nın İrkçilik Sorunu

Korona virüs sonrası, Almanya'nın en büyük sorunu olan ırkçılık sorunu tekrar ülke gündemine oturacaktır. Nitekim 19 Şubatta Hanau'da gerçekleşen menfur saldırı, aslında alman siyaseti açısından bir dönüm noktasıdır. Göçmenlere, yabancılara ve farklı düşünenlere yönelik saldırılar gerçekleştiren ırkçı teröristler, Almanya'da şimdiye kadar yüzlerce kişinin ölümüne sebep olmuştur. Uzmanlar, 1949-1990 yıllarında gerçekleşen aşırı sağcı eylemlerin devlet kurumları ve basın tarafından kayıt altına alınmadığından dolayı gerçek ölü sayılarının çok daha yüksek olduğunu iddia ediyor. İrkçilik geçmişten günümüze sürekli devam etmesine rağmen hükümet ve siyasetçiler tarafından göz ardı ediliyor ve bir sorun olarak kabul edilmiyordu. Bunun en açık örneği Nasyonal Sosyalist Yeraltı (NSU) davalarında görülmektedir. Aşırı sağcı NSU terör hücreleri hakkında 10 cinayet, 15 soygun ve iki bombalı saldırı suçlamasıyla 6 Mayıs 2013'te Münih Eyalet Yüksek Mahkemesi'nde dava açıldı. 5 yılı aşkın bir süredir devam eden davada 430'dan fazla duruşma yapıldı. Federal Savcılık, Beate Zschäpe'nin müebbet hapisle cezalandırılmasını talep etti. İddia makamının mütalaasında NSU davasının baş sanığı Zschäpe'nin aşırı sağcı örgütün tüm eylemlerindeki suç ortaklığının sabit bulunduğu

belirtmişti. Konuyla ilgili dikkat çeken nokta ise, NSU uzmanı Martina Renner ve mağdurların avukatları davayla ilgili bizzat Alman devletini de sorumlu tutmalarıdır. Renner, olayın aydınlatılması için siyasi iradenin gerçekten var olup olmadığına şüpheyle yaklaşmaktadır. Kendisi Federal Meclise seçilmeden önce, Thüringen Eyaleti'nde olayın aydınlatılması için oluşturulan eyalet meclis komisyonuna başkanlık etmiştir.

İrkçilik geçmişten günümüze sürekli devam etmesine rağmen hükümet ve siyasetçiler tarafından göz ardı ediliyor.

Thüringen eyaleti Zschäpe, Bönhardt ve Mundlos gibi NSU terör ağının çevresindeki pek çok aşırı sağcının da yaşadığı eyalet olarak tanınmaktadır. Renner'in Berlin'de pek çok kez izlediği NSU davasında dikkatini çeken husus: Anayasa Koruma Dairesi'nin dosyaları gizlediği ve dosyalara erişime izin verilmediğidir. Hatta bazılarının da imha edildiği iddia ediliyor, nedeni ise hala açıklığa kavuşturulmamıştır. Buna rağmen yetkililer tarafından ırkçılık bir sorun olarak kabul edilmiyordu. Ancak Hanau saldırısından sonra ırkçılık ülkenin gündemine tekrar oturdu ve ırkçılık sorunu yetkililer tarafından

kabullenmeye başladı. Dolayısıyla tekrar ifade etmek gerekirse, Koronavirüs sonrasında ırkçılık meselesi ülke gündemine tekrar oturacaktır. Bununla birlikte yabancı düşmanlığının yanı sıra, İslamofobi de kabul edilmeye başlandığı ifade edilebilir. İslamofobi'nin oluşma nedeleri ve öne sürülen İslamofobik tezler hakkında bu maddeler söylenebilir:

- İslam kültürü yeksenak tek tip ve dolayısıyla değişime kapalıdır ('der Islam', 'die Muslime').

- İslam kültürü diğer kültürlerden tamamen farklıdır ve Avrupa'ya ait değildir ('Islam gehört nicht zu Europa').

- İslam, Batı kültüründen aşağıdır; barbar, irrasyonel, ilkel ve cinsiyetçi tutumlara sahiptir ('der Islam hat keine Aufklärung durchgemacht').

- İslam acımasızca tehlikelidir ve tehditkardır ('Islamischer Terror').

- Müslümanlar, İslamı siyasi ve askeri çıkarları için kullanırlar ('Islamismus').

- Müslümanların Batı kültürü hakkındaki eleştirilerinin hiçbir değeri yoktur.

- İslam'da insan hakları yoktur ('Im Islam gibt es keine Menschenrechte').

- İslam'ın değerleri Batı değerleriyle bağdaşmaz ('Unterdrückung der Frau', 'Meinungsfreiheit').

Yukarıdaki ifadeleri dikkatlice incelediğimiz takdirde, birçok

iddiaların temelinde bilgisizlik yattığı fark edilecektir, örneğin İslam'ın insan haklarıyla bağdaşmadığı veya Müslümanların barbar olduğu yönündeki iddialar gibi. Bu ve benzeri algılar özellikle medya tarafından oluşturulmaktadır. Ancak, bu hususta Müslümanlar üzerine büyük sorumluluklar düşmektedir. Kasıtlı ve yanlış bilgilendirmenin var olduğu kadar, Müslümanların da İslam'ı tanıtmaya, anlatmaya ve sosyal ilişkiler kurmada pasif davrandığını gözlemlenmek mümkün. Ancak salt İslam'ı 'doğru' anlatmak yeterli olmayacağı kanaatindeyiz. Müslümanların artık yaşadıkları ülkeleri benimseyip, o toplumun bir parçası olduğunu kabullenip ve üzerlerinden yabancı psikolojisini atıp toplumsal meselelerde daha aktif olmak zorundadırlar. Diğer bir ifadeyle Müslümanlar, toplumun sorunlarını ve ülkenin gündemini oluşturan konularda daha aktif ve etkili olmak zorundalar. Nitekim günümüz şartlarında artık Müslüman Diasporasından bahsetmek mümkün değildir, çünkü müslümanlar artık almanyalı.

||Diaspora Mı, Vatan Mı?

Bu cümleden hareketle diaspora kelimesini incelemek ve Avrupa'da yaşayan yabancı kökenli Müslümanlar için kullanımının geçerliliğini tartışmak isabetli olacaktır. Türk Dil Kurumu'nun (TDK) sözlüğünde diaspora üç farklı şekilde tanımlanmaktadır:

a) Herhangi bir ulusun veya inanç mensuplarının ana yurtları dışında azınlık olarak yaşadıkları, yer.

b) Herhangi bir ulusun yurdundan ayrılmış kolu, kopuntu.

c) Yahudilerin ana yurtlarından ayrılarak yabancı ülkelerde yerleşen kolları, kopuntu.

Yukarıda bahsedilen üç özellik Almanya'da yaşayan Müslümanlar, hatta Türkler için geçerli değildir. Nitekim Almanyalı Türkler ana yurdunun dışında yaşamamaktadırlar. Çünkü Almanya'da yaşayan Müslümanlar her ne kadar etnik kökenlerini inkar etmeseler de kendilerini Almanya'ya ait hissediyorlar ve kendilerini Alman toplumunun bir parçası olarak görüyorlar. Dolayısıyla Almanya onların anayurdu konumundadır. Bu nedenle Almanyalı Türkler 'kopuntu' durumunda değil, Almanya'yı 'Heimat'(vatan) edinmiş durumdadır. Sözlükten de anlaşılacağı gibi diaspora kavramı daha ziyade Yahudilerin anayurtlarından göçleriyle ilişkilendirilmektedir.

*Almanyalı Türkler,
Almanya'yı 'Heimat'(vatan)
edinmiş durumdadır.*

Özellikle antik Yunan tarihini dikkate alındığında koloniler kuran halklar için kullanılan bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Daha sonra M.Ö. 586'daki Babil Esaretinden sonra Yahudi kavminin dünyaya dağılması sonucunda yahudiler için kullanılmıştır. Bu nedenle Yahudilerin tarihini dikkate alırsak kendileriyle ilgili 'dünyanın tüm ülkelerine darmadağın olacaksınız' (Deutonomie, Yasanın Tekrarı, 28:25) ayeti bu gerçekliği ortaya koymaktadır. Kısa bir zaman öncesine kadar Yahudilerin sürgün sonrası dağılımını ifade etmek için kullanılsa da, bu kavram gitgide Ermeni, Yunan ve Afrika diasporaları için de kullanılmaya başlandığı dikkat çekmektedir. Buradan hareketle siyasi ve sosyal gelişmelerle birlikte diaspora kavramının salt sürgünler için değil ayrıca mülteci, göçmen, 'Gastarbeiter' (misafir işçi), yurtdışı topluluğu, etnik topluluklar vb. bütün göç türleri için de kullanılmaya başlamıştır. Bu, kavramın bilimsel alanlarda ve sosyolojide kullanılmasını sağladı. Ancak her ne kadar bazı araştırmacılar tarafından 'modern diaspora' kavramı kullanılsa da, diaspora kavramı gitgide belirginliğini ve sosyolojik olayları tanımlama özelliğini kaybetmektedir. Bu nedenle anavatan dışında yaşamak, örgütlü olmak, bulunduğu ülkede aidiyet hissetmemek veya hissettiği halde yaşadığı ülkede dışlanmak vb. gibi birbirinden farklı olgular bu tanımlama içerisinde değerlendirilmektedir. Bu gerçek, kavramı işlevsizleştirmektedir. Özellikle, kökenleri her ne kadar İtalya, Yunanistan veya Türkiye olsa da, anne-babaların geldikleri

ölkeleriyle ilişkileri ve aidiyetleri belli ölçülerde devam etse de, ırkçılık ve dışlanmaya maruz kalsalar da, Almanya'da yaşayan ikinci ve üçüncü hatta dördüncü nesil gençler kendilerini Almanya'ya ait görmekteler ve Almanya'da gönüllü olarak yaşamaktalar. Her ne kadar Türk sosyal bilimcileri Almanya'da yaşayan Müslümanlar için diaspora kavramını tercih etseler de, 'klasik' diasporadan farklı olarak, Müslüman nüfusunun çoğu her ne kadar anayurt ile bağlantılarını devam ettirse de, geri dönme fikri ilk nesil sonrası gelen nesillerde görülmemekte ve Türkiye onlar için güzel bir tatil yeri olarak bir tercih dışında farklı bir önem ifade etmemektedir. Ayrıca Türkiye'yi TV'lerden ve dizilerden tanıyan bir nesil için geri dönme fikri ütöpik bir hayal olmaktan öteye geçmemektedir. Bu nedenle etnik bilince ve kültürel hafızaya sahip olmak, diaspora kavramını kullanmak için yeterli bir sebep olarak görülmeyeceği kanaatindeyiz.

Almanyalı Müslümanlar NeYapmalı?

Özellikle Avrupa'da yaşayan Türk Müslümanlarının diaspora topluluğu olarak görülemeyeceğinden dolayı, ırkçılık ve İslam ile ilgili konularda, Müslümanların birlikte hareket ederek, aktif bir biçimde bu konularda söz almalarının ve rol oynamalarının Almanya'da yaşayan Müslüman nüfusunun geleceği için önemli olduğu kanaatindeyiz. Bununla

birlikte Müslümanlar kendi içindeki ırkçılık ve ötekileşme sorunuyla da yüzleşmeli. Örneğin bir gurup Müslüman, çok rahat bir şekilde Yahudi düşmanlığı ve göçmen düşmanlığı yapabilmekte ve bunları dillendirirken hiç çekinmemekteler. Maalesef, Almanya'da yaşayan Müslüman toplumu bu tip olaylara karşı bir duyarlılığa sahip değildir. Dolaysıyla Müslümanlar, bir yandan yabancı düşmanlığına maruz kalırken ve anayasal hakları için mücadele ederken diğer taraftan kendilerinin bu konuda nerede durduklarını da gözden geçirmeleri gerekmektedir.

2015 yılında Suriye'den gelen göçmenlere kapılarını ve gönüllerini açan Müslümanlar, bu insanlara kendi dillerinde veya Almanca hizmetler götürme ve onları cemiyetlere entegre etme konusunda aynı başarıyı gösterememişlerdir ve ümmetçi söylemler havada kalmıştır. Hatta bazı siyahi insanlar, camilerde kendilerine dışlayıcı muamele yapıldığı iddiasını gündeme getirmişlerdir. Bu noktada sosyal medya üzerinde yapılacak ufak bir gözlem ile gerek Yahudilere, gerek Almanlara, gerek Suriyeli göçmenlere veya kendilerinden olmayan farklı dini veya siyasi grup ve şahıslar aleyhinde nasıl bir ötekileştirici ve aşağılayıcı bir dilin kullanıldığını gözlemlemek mümkündür. Bu nedenle bu hususta da acilen duyarlılık oluşturmak amaçlı kampanya oluşturmak zorunluluğu vardır. Bu, en örgütlü İslami kurum olan dini cemaatlerin görevleridir. Ancak üzülmekle ifade edilmesi gerekir ki bu kurumlar insanların bu davranışlarını düzeltme yerine susarak meşrulaştırmaktadırlar.

Korona sürecinde DİTİB'e bağlı Werl Fatih Camii Kadınlar Teşkilatı maske dikerek koronayla mücadeleye destek verdiler.

Öte yandan ezan konusunda olduğu gibi Müslümanların lehine gerçekleşen gelişmelere coşkuyla ve sevinçle yaklaşılırken bunun gibi olumlu gelişmelere katkı sağlama konusunda da yetersiz kalınıyor.

Almanyalı Müslümanlar kendilerini ilgilendiren konularda muhattap konumuna gelmeleri gerekmektedir.

Diğer bir ifadeyle Müslümanların lehine gelişmelerin gerçekleşmesi için yetkili kurumlara proje hazırlama ve sunma konusunda yetersiz kalınmaktadır. Özellikle birçok cami derneklerinin yerel yönetim ile irtibatlarının zayıflığı bilinen bir gerçektir. Önemle üzerinde durulması gerekirken, cami derneklerinin ferdi davranışları, Müslümanların talep ve ihtiyaçlarının karşılanmamasına bir sebeptir. Buradan hareketle, Almanya'da yaşayan Müslümanlar ve onları temsil eden dernek yönetimleri ortak hareket ederek Müslümanları ilgilendiren konularda ve onların ihtiyaçlarının karşılanması hususunda muhattap konumuna gelmeleri gerekmektedir.

Yeni Nesil Almanya Müslümanları Umut Verici

Korona virüs sebebiyle bir süredir kapalı olan camiler, dijital ortamda faaliyetlerini sürdürmektedirler. Özellikle genç imamlar sosyal medya aracılığıyla Almanca vaaz ve sohbetler yapmaktadırlar. Böylece çok daha geniş kitlelere ulaşılmasıyla birlikte gençler kendilerini dışarıya tanıtmaya imkanı bulmaktadırlar. Bunun Almanya'da yaşayan Müslümanlar için olumlu bir gelişme olduğu kanaatindeyiz. Nitekim ikinci ve üçüncü neslin gayretleri ile Müslümanlar için olumlu gelişmeler meydana geleceğine inanmaktayız. Yukarıda da bahsedildiği üzere artık bu ülkenin bir parçası olarak kendilerini tanımlayan yeni nesil Müslümanlar, toplumsal sorunların ele alınması ve çözüm yollarının tespiti konusunda çok daha gayretli olduğu gözlemlenebilmektedir. Özellikle Almanya'da eğitim almaları, Almanca konuşmaları ve önemli meslekleri icra etmeleri onlara toplumda önemli statüler kazandırırken aynı zamanda resmi kurumlar ile ilişkiler anlamında birinci nesil insanımıza göre daha ılımlı yaklaşmaktadırlar. Bu saydığımız gelişmeler gelecek için Müslümanlar adına umut vermekle birlikte son yıllarda yaşanan ciddi bir sorunun da çözülmesine katkı sağlamaktadır. Nitekim son yıllarda Türkiye ve Almanya arasında yaşanan siyasi gerginlikler insanların da politize olmalarına yol açmıştır. Şöyle ki iki devlet arasındaki gerilim sonucunda

alman basını Türkiye'ye karşı her fırsatta eleştiride bulunmaktadır. Buna karşılık Türk basını da her fırsatta alman devletini eleştirmiştir. Gerek siyasetçiler, gerek gazeteciler veya medya mensuplarının karşılıklı olumsuz söylemleriyle birlikte insanların düşünceleri ve söylemleri de bu yönde gelişmiştir. Dolayısıyla bir kısım Müslümanların politik tartışmalara kapılarak, bu tür söylem ve eleştirileri kabullenerek kendilerini alman toplumundan soyutladıklarını ve böylece yabancılaştıklarını maalesef görebilmekteyiz.

Türkiye ve Almanya arasında yaşanan siyasi gerginlikler insanların da politize olmalarına yol açmıştır.

Bu husus kanaatimizce alman toplumuna aidiyeti zedelemekte ve ciddi sorunları beraberinde getirmektedir. Tabii aynı ölçüde bu politik tartışmalar sonucunda alman toplumunda da Türklere karşı bakış açısının ve düşüncelerin olumsuz anlamda değiştiğini ifade etmemiz gerekmektedir. Bu ayrışmanın bitmesine ve alman toplumu içinde tekrar hoşgörünün sağlanması hususunda yeni nesil Müslümanların katkıda bulunacağı yönünde düşüncelerimizi tekrar ifade etmiş olalım.

Korona İlahi Bir Fırsat Olabilir mi?

Aynı zamanda Korona virüs sonrası bu durumun düzeleceği yönünde umutların varlığını da ifade etmemiz gerekir. Nitekim Korona virüs Alman, Türk, Yahudi, Müslüman farkı gözetmeksizin yani ne etnik ne de dini ayrım gözetmeden herkes için tehlike arz etmektedir. Dolayısıyla bu anlamda insanlar arasında bir kader birliği söz konusudur. Buradan hareketle salgın sonrası Almanya'nın azınlıklara karşı tutum ve davranışlarında bir değişikliğin meydana gelmesini bekleyebiliriz. Ancak Almanya'da yaşayan Müslümanlar da mutlaka daha aktif bir şekilde gündem ile ilgilenmeli ve isteklerini, arzularını, sorunlarını ve projelerini dile getirmeleri gerekmektedir.

Almanya Hanau İslam Cemiyeti Gençlik Teşkilatı, korona sürecinde evden çıkamayan yaşlı insanlara gıda ve temizlik malzemeleri yardımı bulundular.

Şuan baktığımızda Müslümanlar mağdur psikolojisine kapılmış bir durumda hareket etmekte ve kendilerine yönelik yapılan olumsuzlukları dile getirmektedirler.

Bu psikolojiden kurtularak pasif bir tutumdan aktif bir tutuma geçmelidirler. Aynı zamanda artık entegrasyon ve asimilasyon tartışmalarının güncelliğini yitirdiğini ve Müslümanların bu toplumun bir parçası olduğunu kabul etmeleri gerekir. Dolayısıyla artık bu tartışmalardan çok, bu toplumun bir parçası olmanın gereği toplumsal sorunlarda onların tartışılmasında ve çözüm yollarının bulunmasında rol oynamaları gerekmektedir. Burada da en büyük ümit Almanca konuşan ve kaliteli bir eğitim almış yeni nesil Müslümanlardır. Bu anlamda, Korona ilahi bir fırsat olabilir.

Korona Sürecinde Cemaatlerin Rolü

Almanya, seküler bir devlet olarak devletin tarafsızlığı ilkesini korumakla birlikte, toplumun huzur ve refahını önceleyen bir faydacı bakış açısıyla, Kiliseyle işbirliği içerisinde çalışmaktadır. Çünkü dinlerin toplumsal bütünleşmeye katkı sağladığı hatta etik değerleri topluma ve gençlere aktarmada etkin olduğu hususunda genel bir kabul söz konusudur. Bu nedenle devletin din ve mezhepler karşısında tamamen kayıtsız kalması mümkün görünmemektedir. Almanya, buradan hareketle anayasal bir ilke olmasından dolayı dini ve toplumsal birçok alanda dini cemaatlerle müzakereler yaparak karar almaktadır. Böylece Almanya'da Hıristiyanlık ve Yahudilik devlet tarafından korunmakta, hoşgörü ile

karşılanmakta ve ortak çalışmalar yürütülmektedir. Zira ülkenin kültür ve medeniyet temellerinde Hıristiyanlığın belirleyici konumu inkâr edilemez. Her ne kadar toplumun bir kısmı dini kökenlerinden kopmuş olsa da din belli bir ölçüde etkinliğini sürdürmektedir.

Korona sürecinde Almanya'nın bazı belediyeleri müslüman vatandaşlarına pandemi sürecinde moral olması için, dıştan ezan okunmasına izin verdi.

Bunu özellikle din dersi örneğinde görmek mümkün. Almanya Anayasası din dersini herhangi bir dini öncelmeden koruma altına almaktadır. Ancak Kilise dışındaki diğer dinî cemaatler, din özgürlüğünden yararlanmakla birlikte kendi inançlarına göre okullarda din dersi verememektedirler.

Müslümanlar ve kuruluşları belediye, eyalet ve federal düzeyde Müslümanların sorunlarıyla ilgilenmeli ve proje üretmelidirler.

Kilisenin sahip olduğu haklara ulaşmak için Müslümanlar kamu tüzel kişiliğine sahip dinî cemaat statüsü elde etmek durumundadırlar.

◆ ALMANYALI MÜSLÜMANLAR İÇİN BİR FIRSAT OLARAK COVID-19

Müslüman kurumlar arasında en güçlü kurum Diyanet İşleri Türk İslam Birliği (DİTİB) olmasına rağmen bu statüyü henüz elde edememiştir. Almanya genelinde kendisine bağlı olan cami derneklerini koordine etmek amacıyla 1984 tarihinde Köln'de kurulan DİTİB, Diyanet İşleri Başkanlığı (DİB)'nin Almanya şubesi gibi faaliyet göstermektedir. DİTİB başkanı ve bölge sorumluları, Türkiye Cumhuriyeti'nin din ataşesi olarak görev yapmakta ve Ankara'dan atanmaktadır. DİTİB bünyesinde görev yapan imamlar, DİB'nin kendi kadrosundan seçilmekte ve 5 yıllığına Almanya'da görev yapmak üzere Türkiye'den görevlendirilmektedirler. Aynı zamanda maaşları DİB tarafından ödenmektedir.

Corona sürecinde Almanyalı Müslümanlar açık alanlarda bayram namazı eda ettiler.

DİTİB, bünyesinde bulundurduğu 900'ün üzerinde camileri ve onların idari ve dini işlerini düzenleyen bir çatı teşkilatı niteliğini taşımaktadır. Almanya'da etkin olan diğer bir teşkilat ise, Avrupa İslam Toplumu

Milli Görüş (İGMG) teşkilatıdır. 1995 yılında kurulan İGMG, Almanya'da yaklaşık 320 cami derneğini bünyesinde bulundurmaktadır. İGMG, Teşkilat üye sayısını 120 bin olarak açıklamaktadır. Yanısıra, 1973 yılında Köln'de kurulan İslam Kültür Merkezleri Birliği (VİKZ)'nin bünyesinde 300 cami ve eğitim kurumları bulunmaktadır. VİKZ aynı zamanda Almanya'da imamlarını kendisi eğiten en büyük İslami cemaatlerden biridir. Türk toplumu arasında Süleymancılar olarak bilinen bu kurum, 1980'li yılların sonunda Köln'de kendi içinde bir eğitim tesis etmiş. Başlarda hafta sonu ve tatillerde verilen kurslar, şu anda 3 senelik bir eğitim programına dönüşmüş durumda. Programın sonunda bir yıllık camide staj öngörülüyor. 1987 yılında "İslami Çalışma Grubu" ismiyle kurulan Almanya Müslümanları Merkez Konseyi (ZMD), bugün 35 Müslüman çatı kuruluşu, cami ve üyeye sahip kapsayıcı bir kuruluştur. Bünyesinde ATİB (Avrupa Türk İslam Birliği) gibi Türk teşkilatlarını da barındıran ZMD aynı zamanda Arap ve Balkan kökenli bazı İslami teşkilatlarında barındırmaktadır. Bütün bu teşkilatların ilk dönemlerde ana faaliyetleri cami hizmetleri (günlük namazlar, Cuma namazı ve bayram namazları) iken gitgide hizmetler çeşitlenmiştir: hac organizasyonu, Kur'an kursları, yardım, kurban vb. faaliyetler. Bu teşkilatlarda gözlemlenen bir diğer husus ise, teşkilat temsilcilerin,

Alman devletinin Müslümanlara yönelik politikalarına karşın derin bir kuşku duymalarıdır. Köken olarak geldikleri Türkiye Cumhuriyeti Devletinin laik yapısını ve özellikle dini cemaatlere ve tarikatlara dizayn (şekil) verme çabasını hiçbir şekilde eleştirilmezken, hatta son yıllarda Türk devletinin dini cemaatlere desteği ve yaklaşımı olumlu karşılırken, bazı Alman devlet yetkililerinin 'Alman veya Almanya İslam'ı' söylemlerini eleştirilmektedir. Kanaatimizce yapılan yorumlar ve tepkiler - bunların teşkilat yetkilileri tarafından geldiğini de dikkate alırsak - asıl meselenin bir liberal İslam'ın Alman devleti tarafından empoze edilmesinden ziyade, Müslüman teşkilatların baypas edilerek, örneğin Almanya İslam Konseyi farklı küçük gurupları muhatap alınmasından dolayı duyulan rahatsızlık ve güç kaybının dışı vurumu olarak değerlendirilmekte ve gereklidir. Aynı şekilde yukarıda da bahsi geçen teşkilatların halen yabancı bir dernek gibi çalışmaları, genellikle içe kapanık olmaları ve belli başlı konularda proje üretememeleri de dikkat çekmektedir. Okullarda okutulacak İslam din dersiyle ilgili hiçbir Türk teşkilatının bir hazırlığı olmaması, imam eğitimi ve bütün Müslüman toplumunun ihtiyacını karşılayacak çalışmaların eksikliği, toplanan zekat, fitre ve hac gelirleriyle ilgili hesap verilmemesi vb. durumlar bu konuda örnek olarak verilebilmektedir. Ancak kanaatimizce en önemli eksiklik Müslümanların belediye, eyalet ve

federal düzeyde Müslümanların sorunlarıyla ilgilenmemeleri ve proje üretememeleridir. Halbuki araştırmacı Ahmet Aslan'ın da belirttiği gibi; 'Müslümanlar, Alman toplumunun meselelerini kendi meseleleri olarak benimsemek, bu meselelerin çözümü için başta siyaset olmak üzere toplumsal kurumlarda dönemselsel değil sürekli aktif olmak durumundadır. Müslümanların kültürel kimliklerini korumak amacıyla köken ülkelerle yakın ilişkide bulunmaları anlaşılır bir durum, gelişen iletişim ve ulaşım imkânlarıyla engellenemeyecek bir haktır. Ancak azınlık toplulukların toplumsal ve siyasal katılımı, benimsemeden, yaşadıkları ülkelerde köklü bir varlık sergilemeleri de mümkün görünmemektedir' Bu anlamda özellikle Korona sonrası Müslümanların ırkçılıkla mücadelenin yanı sıra, yaşadıkları ülkenin meseleleriyle ilgilenme durumları ve projelerinin niteliği geleceklerini belirleyecektir. Kuru bir mağduriyet 'edebiyatı' ile Müslümanların sorunları çözüme kavuşmayacağı kanaatindeyiz.

ÖZGEÇMİŞ

ismail H. Yavuzcan (PhD) 2003 yılında etnik ekonomi alanında doktorasını tamamladı. Almanya'da çeşitli vakıf ve kuruluşlarda yöneticilik de yapan Yavuzcan, bilimsel araştırmalarını çeşitli üniversitelerde sürdürdü. Hans Georg Gadamer'in "Wahrheit und Methode" isimli eserini Hüsamettin Arslan'la birlikte "Hakikat ve Yöntem" adıyla Türkçeye kazandırdı. Yavuzcan Eylül 2012'den beri Tübingen Üniversitesi İslam Araştırmaları Merkezi'nde öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

